

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

**- w sprawie upamiętnienia 90. rocznicy
uchwalenia pierwszej ustawy o ochronie
przyrody w Polsce.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy panią posłankę Małgorzatę Tracz.

(-) Piotr Adamowicz; (-) Sylwia Bielawska; (-) Paweł Bliźniuk; (-) Marek Jan Chmielewski; (-) Alicja Chybicka; (-) Janusz Cichoń; (-) Zofia Czernow; (-) Patryk Gabriel; (-) Elżbieta Gelert; (-) Marta Golbik; (-) Krzysztof Grabczuk; (-) Małgorzata Gromadzka; (-) Marek Gzik; (-) Krzysztof Habura; (-) Łukasz Horbatowski; (-) Marcin Józefaciuk; (-) Piotr Kandyba; (-) Jacek Karnowski; (-) Iwona Karolewska; (-) Katarzyna Kierzek-Koperska; (-) Ewa Kołodziej; (-) Magdalena Małgorzata Kołodziejczak; (-) Tomasz Kostuś; (-) Iwona Maria Kozłowska; (-) Iwona Małgorzata Krawczyk; (-) Adam Krzemiński; (-) Henryka Krzywonos-Strycharska; (-) Piotr Lachowicz; (-) Gabriela Lenartowicz; (-) Artur Jarosław Łącki; (-) Alicja Łepkowska-Golaś; (-) Magdalena Łośko; (-) Dorota Marek; (-) Katarzyna Matusik-Lipiec; (-) Jacek Niedźwiedzki; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Jolanta Niezgodzka; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Karolina Pawliczak; (-) Małgorzata Pępek; (-) Lucjan Marek Pietrzczyk; (-) Renata Rak; (-) Monika Rosa; (-) Grzegorz Rusiecki; (-) Jakub Rutnicki; (-) Wojciech Saługa; (-) Rafał Siemaszko; (-) Marek Sowa; (-) Paweł Suski; (-) Michał Szczerba; (-) Andrzej Szewiński; (-) Henryk Szopiński; (-) Krystyna Szumilas; (-) Łukasz Ściebiorowski; (-) Apoloniusz Tajner; (-) Małgorzata Tracz; (-) Marta Wcisło; (-) Adrian Witczak; (-) Przemysław Witek; (-) Anna Wojciechowska; (-) Maciej Wróbel; (-) Witold Zembaczyński.

Uchwała
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 2024 r.
w sprawie upamiętnienia
90. rocznicy uchwalenia pierwszej ustawy o ochronie przyrody w Polsce

10 marca 1934 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął pierwszą ustawę o ochronie przyrody w Polsce. Było to zwieńczenie 1000-letniej tradycji ochrony środowiska naturalnego w naszym kraju.

Już w XI wieku Bolesław Chrobry ograniczył polowania na bobry. O ochronę natury dbał również król Kazimierz Wielki. W statucie wiślickim w połowie XIV wieku wprowadził ochronę przyrody, ustanawiając kary za wyrąb dębów i innych drzew w cudzych lasach. Natomiast w statucie wareckim z 1423 roku król Władysław Jagiełło wystąpił o ochronę cisów, nadmiernie wycinanych oraz używanych do wyrobu kusz i łuków. Ten sam władca w 1443 roku ograniczył polowania na dzikie konie, łosie, tury i jelenie. Zygmunt Stary w 1523 roku wprowadził ochronę żubra, sokoła wędrownego, łabędzia niemego oraz utrzymał ochronę bobra. Wszystkie normy prawne, a także rozbudowane przepisy dotyczące ochrony przyrody, zostały zebrane w trzech statutach litewskich z lat 1529, 1566 i 1588.

Kolejnym przykładem działań była ochrona turów na Mazowszu. Świadome próby czynnej ochrony tura jako gatunku zagrożonego, pomimo braku sukcesu, były pierwszymi na świecie. Potrzebę takiej ochrony widział król Władysław Jagiełło i była ona kontynuowana przez wszystkich następców z dynastii Jagiellonów, a później także i Wazów. Już w drugiej połowie XVI wieku we wsi Kozłowice na skraju Puszczy Jaktorowskiej osadzono szesnastu leśników z rodzinami, których wyłącznym obowiązkiem była opieka nad turami i ich obrona przed kłusownikami. Jako przywilej królewski otrzymali ziemię pod uprawę, wolną od jakichkolwiek świadczeń. Za to mieli *„turów doglądać, siana z Jaktorowa od poddanych odbierać, a tym sianem w zimie tury opatrywać, liczbę turów znać i panu staroście co kwartał oznajmiać”*. W 1597 roku z kancelarii króla Zygmunta III Wazy wyszło pismo do starosty sochaczewskiego, w którym znajduje się fragment: *„Skazujemy i znajdujemy, aby poddani wsi pomienionej, gdzie turowie bywają i pastwiska swoje albo stanowiska mają, bydła swego nie ganiłi i trawy na pożytek swój nie kosili, gdyż ta wieś nie tak dalece dla dobytków ich, jako dla turów i takiego zwierza wczasów jest posadzona i wolnościami opatrzona. Starosta ma tego przestrzegać, aby puszcza nasza, gdzie tur przebywa, od poddanych przyrzeczonych pustoszona nie była; żeby turowie, zwierz nasz, mieli swe dawne stanowiska”*.

Przyjęcie ustawy w 1934 roku zapoczątkowało kompleksowy proces ochrony przyrody, który kontynuujemy po dziś dzień. Obecnie mamy dziewięć form ochrony przyrody: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej, użytki ekologiczne, zespoły krajobrazowo-przyrodnicze oraz obszary Natura 2000.

11 polskich obiektów uznano za rezerваты biosfery UNESCO, między innymi Puszcę Białowieską, Tatrzański Park Narodowy, lasy bukowe w Bieszczadzkim Parku Narodowym. Ochrona przyrody to również ochrona gatunkowa roślin, grzybów i porostów oraz ponad 400 gatunków zwierząt.

W 90. rocznicę uchwalenia pierwszej ustawy o ochronie przyrody w Polsce Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża uznanie dla wszystkich obrońców i obrończyni polskiej przyrody oraz przypomina, iż naszym patriotycznym obowiązkiem jest chronić środowisko naturalne naszego kraju, a wykonując ten obowiązek, powinniśmy kontynuować działalność wizjonerów, takich jak: Jan Gwałbert Pawlikowski, profesor Władysław Szafer czy profesor Edward Mieczysław Potęga.

Dziś zmagamy się z postępującą katastrofą klimatyczną, a przed nami stoją kolejne wyzwania w zakresie ochrony przyrody, która jest koniecznością dla dobra życia naszego, naszych dzieci oraz wszystkich gatunków na naszej planecie. Chroniąc przyrodę, nie bójmy się ambicji i nie zapominajmy słów Jana Gwałberta Pawlikowskiego: *„Natura jest tą kąpielą ożywczą, która przywraca siły wyczerpane w świecie ludzkim”*.